

Основною перевагою пільгового оподаткування за ставкою 2% була відсутність зобов'язань зі сплати ПДВ. В умовах, коли багато підприємств втрачають майно, кошти і прибутковність, ПДВ є найбільш «травматичним» податком.

Ще однією перевагою такого податку було те, що він міг вивести з тіні підприємства з великим оборотом. До введення воєнного стану такі підприємства не завжди працювали чесно і дробили свій бізнес на безліч підприємців і в результаті економили на податках.

Проте, влітку було прийнято Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів щодо особливостей оподаткування в період воєнного стану», завдання якого – задовольнити вимоги меморандуму МВФ та впровадження заходів щодо збільшення податкових надходжень у 2023 році [5]. Йдеться про скасування спеціальної групи спрощеної системи оподаткування за єдиною ставкою – 2%, скасування пільг щодо сплати єдиного податку для фізичних осіб-підприємців 1-ї та 2-ї груп, а також повернення деяких штрафів та перевірок.

Тимчасове зниження податкового тиску безумовно дало свій позитивний ефект, щоб існуючі підприємці не закрили свій бізнес, а нові мали змогу його відкрити. Проте, через військову агресію росії, існує значне зниження попиту населення на багато видів товарів та послуг. Багато потенційних покупців змінило свої пріоритети щодо покупок, вважаючи що деякі з них зараз не на часі. Перша та друга групи «єдинників» є найбільш вразливими серед малого бізнесу, оскільки, на відміну від інших, не мають в наявності достатнього капіталу для нормального функціонування в таких складних умовах. Тому доходи багатьох підприємців лише незначним чином перевищують витрати.

Загалом, оподаткування малих підприємств в умовах воєнного стану підпорядковане потребам оборони та стабільності країни. Однак, важливо забезпечити справедливість та раціональність податкової політики, а також врахувати інтереси малого бізнесу в цих умовах.

Список використаних джерел: 1. *Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва:* Указ Президента України від 03.07.1998 р. № 727/98: станом на 1 січ. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98#Text>. 2. *Податковий кодекс України :* Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. 3. *Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану :* Закон України від 12.05.2022 №2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>. 4. *Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану :* Закон України від 30.06.2023 №3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text>. 5. *Про внесення змін до Податкового Кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану* Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>. 6. *Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:* Закон України від 08.07.2010 № № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

УДК 657: 336.22

Гресь Н.Л., к.п.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і аудиту

Кашеварова О.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна

ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ: НАЗВА ПОДАТКУ ЧИ ГРУПИ МІСЦЕВИХ ОBOB'ЯЗКОВИХ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ?

Ключові слова: земельний податок, місцевий податок, обов'язкові елементи податку, орендна плата, плата за землю.

Податковою системою називають «сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються» в установленому Податковим кодексом України (ПКУ) порядку [1, п. 6.3 ст. 6].

Відомо, що «до місцевих належать податки ..., що встановлені відповідно до переліку»,

визначеному «цим Кодексом» [1, п. 8.3 ст. 8]. Такий «перелік» знаходимо у п. 10.1 ст. 10 ПКУ. Він складається з податку на майно (пп. 10.1.1) і єдиного податку (пп. 10.1.2). Як бачимо, серед місцевих податків немає плати за землю.

Місцеві ради, керуючись нормами п.10.2¹ ст. 10 ПКУ, обов'язково встановлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі).

Правові норми, за якими визначено процедури справляння всіх місцевих податків (окрім єдиного) у Податковому кодексі України об'єднано у одному розділі XII «Податок на майно», де у ст. 265 встановлено такий «склад податку на майно»:

- 1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (пп. 265.1.1 п. 265.1);
- 2) транспортний податок (пп. 265.1.2 п. 265.1);
- 3) плата за землю (пп. 265.1.1 п. 265.1).

Натомість у тексті цього розділу ПКУ знаходимо обов'язкові елементи, встановлені для земельного податку, податку на лісові землі, плати за землю й орендної плати (див. табл. 1).

Таблиця 1

Елементи туристичного збору

Елементи, які визначаються під час встановлення податку	Елементи обов'язкових податкових платежів, що підлягають сплаті власниками земельних ділянок і землекористувачами, наявні у розділі XII «Податок на майно» ПКУ			
	земельний податок	податок на лісові землі	плата за землю	орендна плата
Обов'язково [1, п. 7.1 ст. 7]:				
– платники податку;	ст. 269			пп. 288.2
– об'єкт оподаткування;	ст. 270, 283			пп. 288.3
– база оподаткування;	ст. 271			
– ставка податку;	ст. 274, 277	пп. 273.2, 273.3 ст. 273		
– порядок обчислення податку;			ст. 286	пп. 288.4, 288.5, 288.7
– податковий період;			ст. 285	пп. 288.7
– строк та порядок сплати податку;			ст. 287	
– строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку				
«Можуть передбачатися» [1, п. 7.2 ст. 7]:				
Податкові пільги	ст. 281, 282			

Джерело: складено авторами на основі [1]

Крім того, у п. 273.1 ст. 273 ПКУ читаємо: «податок на лісові землі складається із земельного податку та рентної плати, що визначається податковим законодавством».

З огляду на вищевикладене, цілком і повністю погоджуємося з висновком К.К. Недоступ про те, що «словосполучення «плата за землю» – це ... назва групи обов'язкових безумовних платежів до відповідного місцевого бюджету, що справляються з власників земельних ділянок та землекористувачів» [2, с. 67].

Зауважимо, що один податок не може (!) складатися з декількох різних податків [1, ст. 265, п. 273.1 ст. 273]. Крім того, згідно з Податковим кодексом України земельний податок є складовою частиною одночасно податку на майно [1, ст. 265] і податку на лісові землі [1, п. 273.1 ст. 273]. Підкреслимо, що в законодавчо визначеному списку місцевих податків [1, ст. 10] і серед частин, які згідно з ст. 265 ПКУ входять у склад податку на майно, податок на